

Mottagare
Regionstyrelsen

Budget 2024-2026

Förslag till beslut i regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Driftbudget 2024 fastställs.
- Skattesatsen lämnas oförändrad.
- 127 miljoner kronor av resultatutjämningsreserven används 2024.
- Regionfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna godkänns.

Sammanfattning

Region Gotland befinner sig, liksom alla andra regioner och de flesta kommuner i ett exceptionellt ekonomiskt läge. Den höga inflationen har, förutom höga priser på varor och tjänster, medfört kraftigt höjda pensionskostnader både 2023 och 2024.

Tidigare års starka resultat har bidragit till att den ekonomiska ställningen har stärkts vilket även har möjliggjort avsättning till resultatutjämningsreserven. Den uppgick till 364 mnkr vid bokslutet 2022.

Enligt kommunallagen ska budgeten alltid upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Undantag får göras enstaka år i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv (RUR) kan tas i anspråk eller om det finns synnerliga skäl. I det upprättade budgetförslaget föreslås att 127 miljoner kronor används av resultatutjämningsreserven 2024.

I plankalkylen har åren 2024-2026 reviderats enligt oktobers

skatteprognos från SKR, uppdatering av finansförvaltningen och finansnettot utifrån ny pensionsprognos från augusti. Jämfört med den budget och resultatplan som regionfullmäktige beslutade om i juni beräknas skatteintäkterna bli i princip oförändrade. (+8 mnkr 2024, +17 mnkr 2025 och 0 mnkr 2026). I regeringens budgetproposition kom information om att de generella statsbidragen till kommuner och regioner ökar. Den ökningen tillsammans med vissa andra förändringar innebär att bidragen beräknas bli högre alla år. (+60 mnkr 2024, +55 mnkr 2025 och +55 mnkr 2026).

Reavinster och exploateringsvinster har upptagits med 10 mnkr var per år, dvs totalt 20 mnkr per år. Pensionsprognosen från augusti visar att kostnaden blir något lägre 2024 men högre 2025 jämfört med beräkningar gjorda våren 2023.

På grund av det exceptionella läget beslutade regionfullmäktige i juni inte om några ramtillskott utöver personalkostnadskompensation, resursfördelningsmodell och indexökningar på interna priser och externa avtal. I liggande förslag till budget föreslås ramtillskott till nämnderna på 100,4 miljoner kronor.

Det budgeterade resultatet för 2024 beräknas efter dessa justeringar uppgå till minus 127 miljoner kronor för att 2025 och 2026 öka och närma sig 2 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag.

Inga förändringar föreslås avseende investeringsbudget eller exploateringsbudget.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att de kraftigt ökade pensionskostnaderna är av tillfällig karaktär och inte en permanent högre kostnadsnivå som regionen långsiktigt behöver anpassa sig till. Dessa kostnadsökningar har inte heller någon

likviditetspåverkan. Att i verksamheten tillfälligt genomföra nedskärningar 2024 för att sedan växla upp igen innebär stora negativa konsekvenser för verksamheten men även för invånarna. Förutom minskat utbud, som är förenat med risker på kort sikt, kan en tillfällig neddragning även leda till mer långtgående konsekvenser, exempelvis inom kompetensförsörjningen där det redan idag finns utmaningar.

Det finns ändå osäkerheter i den långsiktiga prognosen inte minst avseende inflationens utveckling och hur arbetsmarknaden utvecklas. De prisökningar som idag ses på varor och tjänster kommer vi att behöva anpassa oss till och hantera i ekonomin. Regiondirektören föreslås få i uppdrag att ta fram olika förslag för att genomföra 1 % effektivisering i snitt per år. Detta är inte inräknat i kalkylen för 2025 och 2026. Om effektiviseringar kan genomföras är den ekonomiska situationen framåt mer gynnsam. Nämndernas förmåga att anpassa verksamheten till den budget som är beslutad blir avgörande för hur resultat och ekonomisk ställning utvecklas.

Ärendebeskrivning

Region Gotlands slutliga budget för kommande år beslutas av regionfullmäktige i november. I beslutet ska också finnas den skattesats som ska tillämpas kommande år.

Enligt kommunallagen ska budgeten alltid upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Undantag får göras i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk eller om det finns synnerliga skäl. Synnerliga skäl kan exempelvis vara om man har en stark finansiell ställning eller om man haft omstruktureringskostnader av engångskaraktär eller andra skäl som kan försvaras med ett mycket väl motiverat resonemang om god ekonomisk hushållning.

Användning av medel ur resultatutjämningsreserv (avsnitt 1.3 i regionfullmäktiges riktlinjer för resultatutjämningsreserv)

Medel från resultatutjämningsreserven får användas när balanskravsresultatet är negativt och det årliga underliggande skatteunderlaget understiger den genomsnittliga utvecklingen för riket de senaste tio åren.

Om de ekonomiska förutsättningarna påverkats kraftigt negativt av händelser utanför egen kontroll, som det normalt sett inte kan förväntas finnas beredskap för, får regionfullmäktige besluta om att använda medel från resultatutjämningsreserven för att nå upp till ett balanskravsresultat på noll. Detta gäller även om det årliga underliggande skatteunderlaget skulle överstiga den genomsnittliga utvecklingen för riket de senaste tio åren. En ytterligare förutsättning är att det är förenligt med god ekonomisk hushållning på lång sikt.

Medel från resultatutjämningsreserven får endast användas för att balanskravsresultatet ska komma upp till noll. Detta gäller både i budget och i årsredovisning.

Beslut om användning av medel ur resultatutjämningsreserv bör ske i samband med regionfullmäktiges beslut om budget. Slutligt beslut om disposition av resultatutjämningsreserven fattas av regionfullmäktige i samband med beslut om årsredovisningen.

Underlag i ärendet till regionstyrelsen är:

- Regionfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna.
- Plankalkyl 2024-2026
- Ramberäkning med fördelad driftbudget per nämnd 2024 och plan 2025-2026
- Finansförvaltningsbudget för 2024 samt plan 2025-2026
- Investeringsbudget 2024-2025 samt investeringsplan 2026-2028

Efter regionstyrelsens beslut om budget justeras eventuellt ovanstående dokument och kompletteras med följande dokument till regionfullmäktiges behandling av ärendet.

- Resultatplan 2024-2026
- Finansplan 2024-2026
- Balansplan 2024-2026

Bedömning

God ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomi och verksamhet både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. Begreppet god ekonomisk hushållning har både ett finansiellt och ett verksamhetsperspektiv. Det fleråriga perspektivet är viktigare än det enskilda räkenskapsåret.

Det finansiella perspektivet innebär bland annat att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service den konsumerar, så att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation har förbrukat.

Verksamhetsperspektivet tar sikte på regionens förmåga att bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. Det bedöms inte som möjligt att klara stora kostnadsökningar för pensioner utan att det får stora negativa effekter för verksamheten och invånarna.

De kraftigt ökade pensionskostnaderna bedöms vara av tillfällig karaktär och inte en permanent högre kostnadsnivå som regionen långsiktigt behöver anpassa sig till. Dessa kostnadsökningar har inte heller någon likviditetspåverkan. Att i verksamheten tillfälligt behöva genomföra nedskärningar 2024 för att sedan växla upp igen innebär stora negativa konsekvenser för verksamheten men även för invånarna. Förutom minskat utbud, som är förenat med risker på kort sikt, kan en tillfällig neddragning även leda till mer långtgående konsekvenser, exempelvis inom

kompetensförsörjningen där det redan idag finns utmaningar. De prisökningar som idag ses på varor och tjänster kommer vi att behöva anpassa oss till och hantera i ekonomin.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att regionens finansiella ställning är stark, även om 2023 års förväntade balanskravsunderskott kommer att innebära påfrestning på ekonomin. Låneskulden är förhållandevis låg. Den genomsnittliga räntan är 2,15 procent och den genomsnittliga räntebindningstiden är 3 år vilket gör att det inte finns någon omedelbar risk för ökade räntekostnader.

I det budgetförslag som nu finns upprättat är det budgeterade resultatet minus 127 miljoner kronor för 2024. Utifrån nu tillgängliga prognoser beräknas därefter resultatet för 2025 landa på + 86 miljoner kronor och för 2026 på + 128 miljoner kronor. Det ser alltså ut som om det blir bättre 2025 och 2026. Men det finns en del osäkerheter i prognoserna, inte minst inflationens utveckling. Regiondirektören har fått i uppdrag att ta fram olika förslag för att genomföra 1 % effektivisering i snitt per år. Detta är inte inräknat i kalkylen framåt. Om effektiviseringar kan genomföras är den ekonomiska situationen framåt mer gynnsam.

Det finns 364 miljoner kronor avsatt i resultatutjämningsreserven. Region Gotland planerar att använda 127 miljoner kronor av den 2024. Slutligt beslut om disposition av resultatutjämningsreserven fattas av regionfullmäktige i samband med beslut om årsredovisningen 2024.

Det är viktigt att poängtera att nämnderna med det här förslaget får tydliga budgetförutsättningar för 2024. Nämndernas förmåga att anpassa verksamheten till den beslutade budgeten blir avgörande för den ekonomiska ställningen vid årets slut.

Beslutsunderlag

Regionfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna.

Plankalkyl 2024-2026

Ramberäkning med fördelad driftbudget per nämnd 2024 och plan 2025-2026

Finansförvaltningsbudget för 2024 samt plan 2025-2026

Resultatplan 2024-2026

Finansplan 2024-2026

Balansplan 2024-2026

Regionstyrelseförvaltningen tjänsteskrivelse daterad 2023-10-13

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Skickas till

Samtliga nämnder